

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К.Д. Ушинського»
Національний університет «Чернігівський колегіум
імені Т. Г. Шевченка»
Professional association of kinetotherapists and manual therapist from
republic of Moldova
Uniwersytet Szczeciński (Polska)
University of Bucharest (Romania)
Навчально-науковий інститут фізичної культури, спорту та
реабілітації
Кафедра фізичної реабілітації, біології і охорони здоров'я

АДАПТАЦІЙНІ МОЖЛИВОСТІ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ

З Б І Р Н И К
НА У К О В И Х П Р А Ц Ь
XV МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ,
присвяченої
105-річчю з дня заснування кафедри фізичної реабілітації,
біології і охорони здоров'я та
60-річчю створення лабораторії функціональної діагностики
імені професора Т. М. Цонєвої
19–20 вересня 2024 року
м. Одеса
Частина 2
Одеса – 2024

УДК 796611.7–053.67(063)

Рецензенти:

- **С. П. Гвоздій** – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри фізіології, здоров'я і безпеки людини та природничої освіти Одеського національного університету імені І.І. Мечникова;
- **І. Л. Ганчар** – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри спортивних дисциплін Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького

Головний редактор

Босенко Анатолій, доктор педагогічних наук, кандидат біологічних наук, професор

Редакційна колегія:

Коробейніков Георгій	доктор біологічних наук, професор (Німеччина-Україна)
Лизогуб Володимир	доктор біологічних наук, професор (Україна)
Магльований Анатолій	доктор біологічних наук, професор (Україна)
Михалюк Євгеній	доктор медичних наук, професор (Україна)
Носко Микола	доктор педагогічних наук, професор (Україна)
Орлик Надія	кандидат біологічних наук, доцент (Україна)
Потоп Володимир	доктор педагогічних наук, професор (Румунія)
Приймаков Олександр	доктор біологічних наук, професор (Польща)
Топчій Марія	кандидат біологічних наук, доцент (Україна)
Холодов Сергій	Кандидат педагогічних наук, доцент (Україна)

Адаптаційні можливості дітей та молоді: збірник наукових праць XV Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 105-річчю з дня заснування кафедри фізичної реабілітації, біології і охорони здоров'я та 60-річчю створення лабораторії функціональної діагностики імені професора Т. М. Цонєвої Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (Одеса, 19–20 вересня 2024 року, Ч. 2) / голов. ред. А. І. Босенко. Одеса: Університет Ушинського, 2024. 328 с.

У збірнику наукових праць конференції представлені роботи широкого кола фахівців з сучасних проблем фізичного виховання і спорту. В статтях розкриваються медико-біологічні, фізіолого-гігієнічні, психолого-педагогічні та валеологічні основи розширення адаптаційних можливостей дітей та молоді, зміцнення їх здоров'я, а також питання підготовки фахівців за відповідними напрямками.

Рекомендовано до друку вченою радою ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 3 від 31.10.2024 року)

УДК: 796611.7–053.67(063)

Носко М. О., Дейкун М. П., Мехед О. Б.

Технології змішаного навчання при підготовці фахівців з громадського здоров'я: поєднання онлайн і традиційних методів..... 234

Пісоцька Л. А., Глухова Н. В., Дукач Л. М.

Комп'ютерно-інтегрована технологія скринінгової діагностики виявлення адаптаційних резервів організму..... 241

Подрігало О. О., Подрігало Л. В., Го Сяохун

Застосування психофізіологічних тестів для контролю стану спортсменів-танцюристів..... 252

Приймаков О. О., Sawczuk M., Омельчук О. В., Мазурок Н. С.

Структура та взаємозв'язки параметрів фізичного розвитку і фізичної підготовленості єдиноборців високої кваліфікації..... 257

Самокиш І. І.

Моніторинг фізичного розвитку студентів ЗВО методами антропометричних індексів 267

Сергета І. В., Дреженкова І. Л., Стоян Н. В. Шевчук Т. В.,

Теклюк Р. В., Гончарук Т. І.

Особливості взаємозалежності показників, які визначають специфічність функціональних можливостей організму студентів з різними підходами до організації рухової діяльності..... 272

Степанова В. С., Трапезнікова С. С., Годзієв М. А., Гуца С. Г., Плакіда О. Л.

Застосування інноваційних технологій в системі абілітації дітей із затримкою психомовного розвитку..... 281

Trandafiresc E-A., Potop V.

The hidden game in women's football: a comparative analysis of perceptual, cognitive, psychomotor, and physical skills by positional role..... 286

Хорошуха М. Ф., Босенко А. І., Борщенко В. В.

Взаємозв'язок смертей молодих спортсменів зі спрямованістю тренувального процесу..... 297

Холодов С. А., Михайлюк І. М.

Застосування методу динамічної пропріоцептивної корекції у фізичній реабілітації дітей з порушеннями психофізичного розвитку..... 303

Якуба І. П., Гвоздій С. П.

Особливості викладання вибіркового курсу «Стійкість рослин до абіотичних факторів» з використанням інноваційних технологій навчання..... 308

Яремчишин М. М.

Психологічні стратегії адаптації молоді під час реабілітації їх родичів – працівників МВС після поранення та взяття у полон..... 314

Наші автори 320

registered among representatives of speed-power sports, and the least – among athletes of endurance sports.

Key words: *death in the sport, longitudinal studies, athletes.*

УДК 616.8

Холодов С. А., Михайлюк І. М.

(Україна, м. Одеса)

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ ДИНАМІЧНОЇ ПРОПРІОЦЕПТИВНОЇ КОРЕКЦІЇ У ФІЗИЧНІЙ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ ПСИХОФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ

В статті представлено досвід застосування методу динамічної пропріоцептивної корекції (ДПК), який використовується в системі комплексній реабілітації дітей з порушеннями психофізичного розвитку. Метод заснований на використанні модифікованих костюмів космонавтів (Аделі-92, Аделі-94, Гравістат і Гравітон). У рамках цього методу патологія рухів розглядається з позиції порушень функціональної системи антигравітації, що проявляється у неспроможності останньої протидіяти впливу гравітаційного поля Землі.

Ключові слова: *центральна нервова система, реабілітація дітей, динамічна пропріоцептивна корекція.*

Численні дослідження зарубіжних та вітчизняних учених свідчать про те, що морфофункціональний розвиток центральної нервової системи (ЦНС) і зокрема рухових центрів головного мозку як у пренатальному, так і в постатальному онтогенезі відбувається під впливом зворотної аферентації [1; 2; 3; 5].

У період внутрішньоутробного розвитку на структурно-функціональне дозрівання мозку переважно надає мультифакторна аферентація де важливу роль займає пропріоцепція, тобто. імпульсація, що надходить у центральну нервову систему від рецепторів м'язів, сухожиль і суглобів.

У постнатальному онтогенезі подальший розвиток мозку визначається вс той же мультифакторіальної аферентацією від різних аналізаторних систем, імпульсація з суглобово-м'язового апарату продовжує мати тонусогенне значення і визначати розвиток моторики та інших функціональних систем ЦНС.

Зворотна аферентація, здійснювана у момент здійснення рухового акта, забезпечує контроль правильності його виконання, сприяє оптимізації біомеханічних параметрів і загалом визначає позитивний прогноз розвитку всієї системи рухів.

При ураженні мозку в ранньому онтогенезі у дітей порушується загальний перебіг психофізичного розвитку, при цьому чільне місце займає патологія розвитку рухових функцій, у структурі якої провідною ланкою є порушення пропріочутливості.

Таким чином, пошук та впровадження у процес реабілітації дітей із поєднаними ураженнями ЦНС та опорно-рухового апарату різних ефективних засобів та методів, пов'язаних з підвищенням м'язово-суглобового почуття, є його невід'ємною складовою.

На сьогоднішній день для вирішення цих завдань пріоритетним методом залишається метод динамічної пропріоцептивної корекції (ДПК), розроблений у наприкінці минулого сторіччя. У рамках цього методу патологія рухів розглядається з позиції порушень функціональної системи антигравітації, що проявляється у неспроможності останньої протидіяти впливу гравітаційного поля Землі [1;4; 6].

Метод заснований на використанні модифікованих костюмів космонавтів (Аделі-92, Аделі-94, Гравістат і Гравітон). Пристрої даних костюмів розроблені на основі навантажувального костюма «Пінгвін», що застосовується в

космонавтиці для зниження несприятливих наслідків невагомості на організм людини і є системою вмонтованих в костюм еластичних тяг. Дана система тяг, що йдуть вздовж передньої та задньої поверхні тулуба і нижніх кінцівок і умовно відповідних основним функціональним м'язовим групам, дозволяє, варіюючи ступінь їх натягу, створити новий, ближчий до норми «м'язовий каркас», послабити вираженість патологічних синергій, надати більш адекватну тулубу та кінцівкам та стабілізувати її. При цьому завдяки створенню потужного навантаження на антигравітаційну мускулатуру, відбувається посилення та відносна нормалізація аферентного припливу з м'язово-суглобового апарату, що, у свою чергу, призводить до активації центральних структур мозку, відповідальних за контроль над моторними актами та створює передумови для стимуляції формування відстаючих у розвиток функціональних систем мозку [1; 6].

Перевагою даного методу є можливість «одночасного коригуючого впливу аферентного вестибуло-пропріоцептивного потоку, що надходить у центральні структури рухового аналізатора в процесі руху з усіх точок м'язово-суглобового апарату, що здійснює функцію антигравітації» [4]. Крім того, конструктивні особливості цих костюмів дозволяють ланкам опорно-рухового апарату навіть у скоригованому положенні виконувати рухи з необхідною амплітудою, що неможливо при використанні більшості ортезів.

Крім корекції патологічної пози і неправильного положення частин тіла відносно один одного даний метод дозволяє створити поздовжнє осьове навантаження на опорно-руховий апарат хворого, включаючи плечовий пояс, хребет і нижні кінцівки, утруднити або полегшити окремі види руху, частково компенсувавши відсутню функцію м'язів фізичного тренування [3].

В останні роки розроблено нове пристосування: «Апарат для відведення та утримання стегна у заданому йому положенні», функціональним значенням якого є корекція дозованого відведення стегна, що сприяє правильному положенню головки стегна у вертлюжній западині. Ця конструкція дозволяє

здійснювати динамічне «артезування», тобто. корекцію привідних, пронаційних та пронаціонально-привідних установок стегон. При цьому відсутні обмеження рухів у позі сидючи, стоячи і при ходьбі, що, безумовно, розширює можливості відновлювального лікування хворих на паралічи, підвищує їх реабілітаційний потенціал

Окрім цього, нові модифікації костюма «Гравістат» дозволяють вирішувати завдання, пов'язані з відновленням рухових функцій так само верхніх кінцівок.

Метод використовують для дітей старших 3-х років, так як в більш ранньому віці суглобово-м'язовий апарат хребта ще не зрілий, і «Гравітон», з його досить сильними тягами, може призвести до розвитку сколіозу, кіфлосколіозу та інших порушень.

Даний метод корекції застосовується під час роботи з дітьми зі всіма клінічними форми ДЦП, за виключенням подвійної геміплегії; наслідками черепно-мозкової травми; перенесених нейроінфекцій і гострого порушення мозкового кровообігу у вигляді парезів; мозочкового та гіперкінетичного синдрому [1; 3].

Використання даного методу дозволяє зменшити інтенсивність або повністю усунути основні патологічні тонічні рефлекси (ЛТР, ШСТР); забезпечити рефлекторну корекцію патологічних м'язових синергій і патологічного положення тулуба та нижніх кінцівок; створити умови для тренування ослаблених м'язів в оптимальному режимі; нормалізувати траєкторні характеристики загального центру маси; сформувати новий руховий стереотип, який максимально наближений до фізіологічного.

Під час організації занять з фізичної реабілітації в рефлекторно-навантажувальному костюмі необхідно враховувати: відповідний вік та зріст дитини; відсутність протипоказань; відповідність поставлених завдань клінічним проявам та рівню розвитку дитини; поступове підвищення

навантаження та складності комплексу відповідно функціональним можливостям пацієнта; індивідуальний підхід під час підбору комплексу.

В результаті застосування методу ДПК, який було використано нами в комплексній реабілітації дітей з порушеннями психофізичного розвитку значно зросла, порівняльно із застосуванням інших методів корекції, ефективність проведення відновлювального лікування, що виражається у збільшенні кількості дітей, які освоїли навички самостійного пересування, самообслуговування, побутові та трудові навички.

Список використаних джерел

1. Волкова С.С., Батрак С.В. Пропреоцептивна корекція дітей 8-12 років, хворих на дитячий церебральний параліч (ДЦП) // Педагогіка, психологія та мед.-біол. пробл. фіз. виховання і спорту. 2006. № 10. С. 193-195.
2. Козявкін В.І., Качмар О.О. Методи оцінки ефективності медичної реабілітації в системі інтенсивної нейрофізіологічної реабілітації // Український медичний часопис. К.: «Видавництво Фенікс», 2003. №3. С.61-66.
3. Нікішина Л.Т. Байбуза І.В. Методи фізичної корекції дітей з обмеженими можливостями. Теоретичні та методичні проблеми фізичної реабілітації. Херсон, 2006. С. 50-59.
4. Основи діагностичних досліджень у фізичній реабілітації [навч.пос.для студентів вищих навч. закладів] / Т. Бойчук, М. Голубева, О. Левандовський, Л. Войчишин. Л. :ЗУКЦ, 2010. 240 с.
5. Основи реабілітації рухових порушень за методом Козявкіна / В.І. Козявкін, Н.М. Сак., О.О. Качмар, О.О. Бабадагли. Трускавець: Міжнародна клініка відновного лікування, 2007. 204 с.
6. Реабілітація хворих засобами лікувальної фізкультури. Луцьк: Видавництво: «Волинська обласна друкарня», 2003. 310 с.

Kholodov S. A., Mykhailyuk I. M.

APPLICATION OF THE METHOD OF DYNAMIC PROPRIOCEPTIVE CORRECTION IN PHYSICAL REHABILITATION OF CHILDREN WITH PSYCHOPHYSICAL DEVELOPMENTAL DISORDERS

The article presents the experience of applying the method of dynamic proprioceptive correction (DPC), which is used in the system of complex rehabilitation of children with psychophysical developmental disorders. The method is based on the use of modified astronaut suits (Adelie-92, Adelie-94, Gravistat and Graviton). Within the framework of this method, the pathology of movements is considered from the point of view of disorders of the functional anti-gravity system, which is manifested in the inability of the latter to counteract the influence of the Earth's gravitational field.

Key words: *central nervous system, rehabilitation of children, dynamic proprioceptive correction.*

УДК 378.147

Якуба І. П., Гвоздій С. П.

(Україна, м. Одеса)

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ВИБІРКОВОГО КУРСУ «СТІЙКІСТЬ РОСЛИН ДО АБІОТИЧНИХ ФАКТОРІВ» З ВИКОРИСТАННЯМ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ

Анотація. *У роботі проаналізовано особливості викладання вибіркового курсу «Стійкість рослин до абіотичних факторів» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Акцентовано увагу на використання особистісно-орієнтованих, ігрових, інтерактивних, дискусійно-діалогічних, проєктних технологій навчання та Google-інструментів на різних етапах освітнього процесу: теоретичне навчання, практичне використання, контрольні заходи.*

Наукове видання

АДАПТАЦІЙНІ МОЖЛИВОСТІ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

XIV Міжнародної науково-практичної конференції,
присвяченої
105-річчю з дня заснування кафедри фізичної реабілітації,
біології і охорони здоров'я та
60-річчю створення лабораторії функціональної діагностики
імені професора Т. М. Цонєвої

19–20 вересня 2024 року
м. Одеса

Частина 2

Матеріали зверстані з електронних носіїв, наданих авторами публікацій.
Відповідальність за наукову достовірність матеріалів та відсутність плагіату
несуть автори

Головний редактор А. І. Босенко
Технічні редактори: О. В. Бобро
Дизайн обкладинки А. І. Босенко, Н. А. Орлик, М. С. Топчій
(фото Н. А. Орлик)